

Politiskt program för Finlands Svenska Unga Socialdemokrater

Antaget vid Finlands Svenska Unga Socialdemokraters (FSUD) höstmöte 2021 i Helsingfors. Detta är den senaste versionen av programmet, antagen vid FSUD:s vårmöte 2022 i Tammerfors.

Inledning	2
1. En jämlik välfärd	3
2. En livskraftig ekonomi	5
3. En rättvis bostadspolitik	7
4. En rättvis arbetsmarknad	8
5. En givande utbildning	9
6. En stark rättsstat	10
7. Ett jämlikt samhälle	11
8. En hållbar värld	12
9. En ansvarsfull utrikespolitik	13

Inledning

I dagens värld står vi inför stora utmaningar - men också inför stora möjligheter.

Inför en skenande klimatförändring, en ohållbar kapitalism och en växande ojämlikhet, i en värld där demokratin och människovärdet ständigt sätts på prov, är det vår skyldighet att fokusera på de senare. En förändring är inte bara möjlig, det är en förutsättning för ett bättre samhälle.

Finlands Svenska Unga Socialdemokrater är en socialdemokratisk, feministisk och antirasistisk förening. Vi tror på och arbetar aktivt för ett jämlikt, demokratiskt och hållbart samhälle - ett samhälle som ger alla medborgare möjligheten att växa, men också värnar om den lilla människan. Vår politiska grund vilar på socialismens värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet samt den finländska, nordiska och internationella arbetarrörelsens historia och fortsatta existens. Vi tror starkt på den nordiska välfärdsstatens möjligheter, men också på vetenskapen om dess brister och behovet av en mer radikal samhällsförändring.

Det här programmet är ett försök att sammanfatta kärnan i vår samhällssyn och koka ner dem till de punkter vi upplever som mest brännande i dagens samhällsbygge. I Finland, i Europa och globalt. Vår förhoppning är att programmet kommer utvecklas i takt med tiden, i takt med att föreningen och samhället kring den förändras. Det är också en förutsättning för att hålla föreningen levande, att fortsätta inspirera till modigt arbete för ett bättre och starkare samhälle - för alla.

Kampen fortsätter!

1. En jämlik välfärd

Alla invånare i Finland har rätt till en jämlik och högkvalitativ social- och hälsovård. Fungerande och avgiftsfria vårdtjänster är en av välfärdsstatens viktigaste hörnstenar. Vi i FSUD vill se en välfinansierad, offentligt driven och demokratiskt styrd vårdsektor - en vårdsektor som sätter hållbarhet, jämlikhet samt patienternas och vårdpersonalens välmående främst. Även ideella föreningar och småskalig företagsverksamhet ska spela en kompletterande roll i vårdproduktionen.

Vården bör vara allmän och ekonomiskt hållbar. Genom satsningar på smidiga förebyggande tjänster, en välbetald och tillräcklig personalstyrka, mångspråkighet och banbrytande medicinsk forskning kan vi öka vårdens kostnadseffektivitet, frigöra resurser för att få bort köer inom sjukvården och säkerställa att allas vårdbehov tillgodoses på bästa möjliga sätt. FSUD godkänner inte att vårdtjänster säljs ut till, eller privatiseras i smyg av, vinstdrivande privata aktörer genom utkontrakteringar eller omfattande upphandlingar. Vi förespråkar också ett förbud mot privata hälsoförsäkringar, för att säkra tillgången till vård enligt behov och på lika villkor - utan att några få tränger sig före i kön.

Psykisk hälsa och ohälsa är en lika viktig del av en människas hälsotillstånd som det fysiska välmåendet. Alla invånare i Finland ska ha möjlighet att söka och få tillgång till förebyggande mentalvårdstjänster, inklusive psykoterapi på sin lokala hälsocentral eller utbildningsanstalt, utan att bli stigmatiserade. Avgiftsfri psykoterapiutbildning samt en välutrustad elevvård och studenthälsovård ser vi i FSUD som absoluta minimikrav. Vi stöder också en missbrukspolitik inriktad på vård och stöd - inte straff och skuldbeläggning. Olika former av missbruk utgör fortfarande ett stort problem i det finländska samhället. Droganvändning bör därför avkriminaliseras och resurser styras till missbrukarvården.

Människan bör ha rätt att bestämma över sitt liv och även sin död. En människa som lever i obotlig svår smärta bör ges rätten till aktiv eutanasi. Samtidigt bör myndigheterna se till att varje patient får den bästa tänkbara vården, också i livets slutskede.

FSUD vill:

- Prioritera en stark, avgiftsfri, lättillgänglig, hållbar samt offentligt organiserad och producerad vård för alla;
- Motverka privatiseringar inom vårdsektorn;
- Se starkare satsningar på förebyggande primärvård, inklusive mun- och tand- samt mentalvård;
- Säkerställa att vårdarbetare får drägliga löner, bättre arbetsförhållanden och fler kollegor;
- Se investeringar i den offentliga sektorns försörjningssäkerhet, innovationsskapande verksamhet och banbrytande inhemsk medicinsk forskning.

2. En livskraftig ekonomi

En stark ekonomi är grunden för en stark välfärdsstat. FSUD vill se en långsiktig ekonomi- och skattepolitik som bidrar till ökad tillväxt och nya arbetstillfällen. Den ekonomiska styrkan bör i sin tur tas vara på genom satsningar i det som vi tillsammans har nytta av: vård, social trygghet, utbildning och infrastruktur. Vi ser en politik präglad av samspel mellan stat, näringsliv och akademi som det mest produktiva och hållbara. Naturliga monopol och samhällsomfattande tjänster bör ägas och drivas av av en livskraftig och välfinansierad offentlig sektor.

Bördorna i skattesystemet ska fördelas enligt bärkraft. Den differentierade inkomstbeskattningen bör ersättas med beskattning av arbets- och kapitalinkomster under samma skattesats. För att kunna finansiera samhällsnyttiga funktioner och samtidigt hålla skattesatsen på en rimlig nivå måste skattebasen vara bred och alla betala sin del. Skattefusk och annan ekonomisk brottslighet bör bekämpas genom skärpa straff. Möjligheten för storföretag och välbärgade individer att undandömma sina skattepliktiga inkomster bör motarbetas på EU- och global nivå.

Internationellt bör Finland tävla med hög kunskap och kvalitet - inte med pressade löner och arbetsvillkor. Konkurrenskraftiga förutsättningar i förhållande till omvärlden bör säkerställas genom fungerande infrastruktur, tillgänglig finansiering, samt ett kompetensförsörjningssystem som möter industrins behov. Vi vill se ett företagsklimat som främjar uppstart av företagsverksamhet, expansion och anställning av mer personal, samt export av nya, innovativa affärsidéer. Vi uppmuntrar i synnerhet etableringen av kooperativa företag samt självständiga egenföretagare.

Finland behöver ett nytt finanspolitiskt ramverk som tillåter lånefinansiering av långsiktiga investeringar när det gäller utvecklingen av infrastruktur samt teknologiska innovationer. Detta måste vi förespråka även i fråga om EU:s beslutsfattande.

FSUD vill:

- Vårda och utveckla progressiviteten i skattesystemet;
- Skärpa åtgärder mot skattefusk och annan ekonomisk brottslighet, nationellt och

globalt;

- Satsa på kompetensutveckling samt forskning och innovationsverksamhet;
- Utveckla infrastruktur, som väg- och järnväg samt billig och hållbar energi;
- Underlätta finansiering för småföretag och entreprenörer.

3. En rättvis bostadspolitik

90-talets liberalisering av bostadsmarknaden, tillsammans med en kraftig minskning av bostadsproduktion inom den offentliga sektorn, har gjort förmånliga hyresbostäder i gott skick till en dyr bristvara i Finland. Vi betraktar inte en bostad som en handelsvara utan anser att den är en grundläggande rättighet.

FSUD stöder:

- en ökning av den offentliga produktionen av förmånliga, drägliga och ekologiskt hållbara hyresbostäder enligt behov;
- en reglerad bostadsmarknad som stärker maktbalansen mellan hyresgäster och hyresvärdar.

4. En rättvis arbetsmarknad

Arbete är grunden för samhällets välstånd. FSUD vill bygga ett samhälle där var och en ges möjlighet att arbeta, förverkliga sig själv och trygga sin egen inkomst. Ett samhälle där arbetslösa och människor i utsatt position inte demoniseras, utan ges möjlighet till stöd, handledning och facklig representation. Rättvisa, trygghet och demokrati är grunden för en fungerande och flexibel arbetsmarknad - inte snuttjobb och försämrade anställningstrygghet.

FSUD stöder:

- Den nordiska modellen med ett trepartssamarbete på arbetsmarknaden;
- En demokratisering av arbetslivet, i syfte att ge arbetstagarna ökat inflytande över företagets beslutsfattande och ägarstruktur. Arbetstagare bör garanteras plats i alla bolagsstyrelser;
- Varje arbetstagares rätt att visa sitt missnöje genom att strejka eller ta till andra stridsåtgärder. Strejkrätten är allmänt erkänd världen över och skyddad i internationella avtal. Den får inte inskränkas;
- Att förkortad arbetstid införs i Finland. Vi vill främja flexibilitet som inte kommer på bekostnad av drägliga arbetsvillkor och löner.

5. En givande utbildning

Satsningar på utbildning är också satsningar på kompetens och innovation. Samtidigt är utbildning en nyckel till att hindra utslagning och ge alla ungdomar möjligheten att förverkliga sig själv.

Utbildningen i Finland bör därför vara allmänbildande och relevant för dagens behov. Andra stadiets utbildning ska förbereda för arbetslivet, men samtidigt vara tillräckligt teoretisk för att möjliggöra vidare studier. Gymnasieutbildning bör fokusera på tvärvetenskaplighet och allmänbildning istället för endast studentexamen.

Yrkesutbildningen ska vara av hög kvalitet och studerande ska ges tillräckligt med närundervisning. Högskoleutbildning ska reformeras så den främjar samarbete mellan universitet och yrkeshögskola. Ökade resurser till specialundervisning och studiehandledning bör ges på alla nivåer.

FSUD ser flerspråkigheten som en rikedom. Skolan bör främja inläringen av de båda inhemska språken på alla undervisningsstadiet, för att öka språkkunskaperna och hindra den stora utflyttningen av finlandssvenskar till Sverige. Språkundervisning på gymnasienivån borde utvecklas så att Finland blir ett av de bästa länderna på detta område.

FSUD stöder:

- Ökade resurser för specialundervisning, studiehandledning och elevstöd;
- Praktiska och sociala färdigheter, som att tala inför publik, som en del av andra stadiets läroplaner;
- En allmänbildande gymnasieutbildning där studentexamen inte är det enda målet;
- Ett nytt gemensamt undervisningsämne som kombinerar religion och livsåskådning;
- Antagandet av den norska modellen för motverkande av mobbning i skolan, enligt vilken skolan har ett ansvar att ingripa i varje fall då en elev känner sig otrygg i skolan.

6. En stark rättsstat

Mänskliga rättigheter är allas rättigheter - demokratin en förutsättning för att uppfylla dem. FSUD kräver att ingen ska bli behandlad annorlunda eller nekas service på grund av etnicitet, trosuppfattning, sexuell läggning eller annan diskrimineringsgrund. Hatbrott, hatprat och diskriminering bör motarbetas aktivt och tillgänglighet beaktas i både digitala och fysiska miljöer.

Möten mellan människor för mänskligheten framåt. FSUD anser mångkultur vara en rikedom och invandring en förutsättning för internationalisering och en öppnare värld. Integrationen av invandrare bör bygga på bejakande av mångfald. Tillräcklig språkundervisning, utbildning och arbetsmöjligheter är livsviktigt för ett rättvist och fungerande samhälle. Samtidigt ska invandrare inte hindras från att bevara sina kulturella särdrag.

Värnplikten bör reformeras för att bättre motsvara dagens hotbilder och åtgärda det jämlikhetsproblem som värnplikten medför. Värnplikten bör gälla alla kön. I tillägg till värnplikten och civiltjänstgöring borde det finnas möjlighet att utföra en medborgarplikt som förbereder på oväpnat krisberedskap. Medborgarplikten kunde innebära utbildning för kristida sjukvård, naturskydd, upprätthållandet av civilskydd och skydd mot cyberhot.

FSUD förespråkar:

- Krafttag mot diskriminering och hatbrott. Vår nuvarande lagstiftning ger goda möjligheter men måste implementeras starkare;
- Fungerande och ändamålsenliga tvåspråkiga lösningar, inte minst i skolundervisningen. Finlands tvåspråkighet är en rikedom och måste värnas;
- Upprättandet en nationell strategi för bekämpning av inflytandemissbruk och ökad transparens i beslutsfattandet - både inom de offentliga myndigheterna, näringslivet och i samverkan mellan dem. Svängdörrar mellan den offentliga sektorn, politiken och den privata sektorn utgör ett särskilt problem för vår demokrati;
- En jämlik värnplikt med möjlighet att utföra en medborgarplikt som förbereder på oväpnat krisberedskap.

7. Ett jämlikt samhälle

FSUD är en intersektionell feministisk förening. Vi menar att samhället bör plåna ut förtryckande hierarkiska maktstrukturer genom att ge alla människor samma möjligheter, oavsett kön, genus, sexuell läggning, funktionsvariation och hudfärg. Detta inkluderar samma rättigheter, som lika lön och självbestämmanderätt, och samma skyldigheter, som att delta i hushållsarbete och barnuppfostran - men också rätten till trygghet och respekt, både socialt och kroppsligt. Varje person bör ha rätt att bestämma över sin egen kropp.

FSUD förespråkar:

- Lönehöjningar inom kvinnodominerade branscher i den offentliga sektorn, som ett sätt att utjämna löneskillnader mellan kvinnor och män;
- Kvinnans rätt till abort, utan förklarande grunder;
- En förnyad translag. Tvångssterilisering vid könskorrigering bör förbjudas, samt kravet på 18 års ålder och psykiaters godkännande slopas. Självbestämmande för interkönade barn ska garanteras;
- En finsk sexköpslag. Sexköp bidrar till objektivering av kvinnor, leder till exploatering - särskilt av migranter och könsminoriteter - och bör förbjudas. Större resurser borde riktas till motarbetande av människohandel. Vi bör arbeta för att minska stigmat kring sexarbete. Tröskeln för säljaren att söka hjälp bör sänkas.;
- Gratis preventivmedel för under 25-åringar. FSUD vill sänka mervärdesskatten på mensskydd;
- En reform av värnplikten som behandlar alla kön lika. Värnplikten för män behandlar män orättvist och bryter mot den grundlagsenliga rätten om lika behandling, oberoende kön.

8. En hållbar värld

FSUD förespråkar ett hållbart samhälle - ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Fossila bränslen bör avvecklas och Finland bli koldioxidneutralt så snabbt som möjligt. Slit-och-släng-samhället måste upphöra och hållbarheten beaktas redan i produktionskedet. Privata företag måste kunna ställas till svars för sina beslut och staten bör med hjälp av reglering säkerställa att inte bara vinstsyftet styr näringslivets verksamhet.

FSUD stöder:

- En övergång till förnybar energiproduktion, där kommunerna och staten bär huvudansvaret. Förnybara energikällor, som vind-, sol- och vattenkraft, bör subventioneras. Kärnkraft är acceptabelt som en övergångslösning;
- Fortsatt samarbete för att hålla Östersjön ren och förhindra fortsatt övergödning;
- Subventioner för miljövänliga innovationer inom jordbruket;
- Satsningar på kollektivtrafik. Offentliga kommunikationsmedel bör ges fokus i stadsplaneringen, samt planeras och utvecklas på ett miljövänligt sätt.

9. En ansvarsfull utrikespolitik

FSUD förespråkar en utrikes- och säkerhetspolitik som tar ansvar, både nationellt och internationellt. Som en oskiljbar del av omvärlden betyder arbetet för internationell solidaritet samtidigt ansvarstagande för oss själva. Trots att Finland är ett litet land bör vi ha en stark röst i globala frågor och alltid stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter, social och ekonomisk rättvisa, samt fred och frihet.

Socialdemokraternas politik måste vara en för nedrustning. Försvarssamarbetet med de övriga nordiska länderna och EU ska fördjupas. All finsk vapenexport till diktaturer och länder som bryter mot mänskliga rättigheter måste upphöra. På sikt bör vapenexporten upphöra helt. Finland bör aktivt arbeta för en kärnvapenfri värld, bland annat genom att underteckna och ratificera FN:s konvention om kärnvapenförbud.

Gränsöverskridande utmaningar - som klimatuppvärmningen, multinationella företags ökade inflytande, och skattesmitning - kan bäst lösas genom mellanstatligt samarbete på europeisk nivå. Vi vill se ett EU som står upp för demokrati och mänskliga rättigheter, skapar jobb och välfärd, samt bekämpar klimathotet. Unionen skall kunna hålla inne medel till medlemsstater som brister i respekten för EU:s rättsstatsprincip. EU bör vara en föregångare för handel som är både fri och rättvis. Handelsavtal måste innehålla ambitiösa kapitel för mänskliga- och arbetstagares rättigheter, demokrati, och motarbetande av klimatuppvärmningen.

FSUD vill:

- Fördjupa försvarssamarbetet med de övriga nordiska länderna och EU;
- Förbjuda vapenexport till diktaturer eller länder som bryter mot mänskliga rättigheter;
- Aktivt arbeta för nedrustning och en kärnvapenfri värld;
- Se ett EU som står upp för demokrati och mänskliga rättigheter, skapar jobb och välfärd, samt bekämpar klimathotet;
- Värna och utveckla det nordiska samarbetet. Finland är en naturlig del av den nordiska gemenskapen;
- Jobba för att Finland ska erkänna staten Palestina.